

De Triade

SG

Anti-pestprotocol

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Antipestcoördinator (APC)	3
Definitie	4
Rollen bij pesten	6
Preventie	8
Stappen bij (vermoedens van) pesten.....	9
Signalen	9
Stappenplan.....	9
Cyberpesten	10
Evaluatie	11
Belangrijke personen.....	12
De anti-pestcoördinator (APC)	12
De mentor	12
Contactpersonen	12
Ondersteuningscoördinator	12
Teamleiders	12
Directeur.....	12
Sites voor meer informatie.....	14
Slotwoord	15
Bijlage 1: signaalkaart pesten.....	16
Bijlage 2: stappenplan wanneer er een naaktfoto rond gaat.....	18

Spreken is goud wanneer het om pesten gaat.

Inleiding

Sinds 2015 verplicht de Wet sociale veiligheid op scholen schoolbesturen tot creëren van een sociaal veilig leer- en leefklimaat. Pesten vormt een bedreiging voor een veilig leer- en leefklimaat. Om die reden dient elke school een protocol te hebben waarin staat beschreven op welke manier pesten preventief en curatief wordt aangepakt.

Voor u ligt het anti-pestprotocol van SG De Triade. De Triade wil haar leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich op een positieve wijze kunnen ontwikkelen. Om dit te creëren is het voorkomen en aanpakken van pestgedrag essentieel.

Eens in de vier jaar neemt de GGD de Gezondheidsmonitor af bij leerlingen. In het najaar 2021 is er een extra editie ingelast vanwege de coronacrisis. De leerlingen uit leerjaar 2 en leerjaar 4 hebben deze monitor ingevuld. Uit deze monitor blijkt dat 82% van de ondervraagde leerlingen (186 leerlingen) aangeven dat zij op De Triade bij iemand terecht kunnen als zij met een probleem zitten. Eén van die 'problemen' kan pestgedrag van leeftijdsgenoten zijn.

Pesten gebeurt overal en op iedere school. In 2021 kwam uit een vierjaarlijks onderzoek van HBSC naar voren dat 5,3% van de middelbare scholieren minsten twee keer per maand wordt gepest¹. Bij online pesten gaat het om een lager percentage. 3,7% van de middelbare scholieren geeft in datzelfde onderzoek aan dat zij vaak slachtoffer zijn (geweest) van online pesten. Uit de Gezondheidsmonitor van de GGD op De Triade geeft 14% aan de laatste 3 maanden gepest te zijn, waarvan 6% online.

Uit het onderzoek van het CBS en het Ministerie van Veiligheid en Justitie² komt naar voren dat 33% van de jongeren tussen de 15 en 18 ooit is gepest (waarvan 3,8% in de laatste 12 maanden). Van deze 33% geeft 35,9% aan dat zij uitsluitend online zijn gepest, 30,3% op de traditionele 'offline' manier en 29,3% zowel online als offline.

Bij meer dan de helft (55,7%) van de jongeren tussen de 15 en 25-jarigen heeft het pesten geleid tot emotionele of psychische klachten (denk hierbij aan depressie) en 6,9% heeft fysieke verwondingen of letsel aan het pesten overgehouden.

In het onderzoek van HBSC geeft 6% van de middelbare scholieren toe dat zij met enige regelmaat pesten. In de meeste gevallen gaat het om het pesten van medescholieren vanwege het gedrag wat deze medescholieren vertonen. In 12% van de gevallen wordt er gepest vanwege de seksuele geaardheid van de medescholier en in 17% van de gevallen omdat het pesten een kick geeft aan de pester.

Bovenstaande cijfers geven aan dat pesten een ernstig probleem is wat kan leiden tot langdurige (zelfs chronische) fysieke en mentale problemen bij jongeren. Het is dus van belang om als school een duidelijk aanpak te hebben waardoor iedereen ervan doordrongen is dat pesten niet geaccepteerd wordt. Dit protocol draagt hieraan bij.

Antipestcoördinator (APC)

De Wet sociale veiligheid op scholen stelt dat elke school een medewerker moet benoemen die het aanspreekpunt is bij (hardnekkig) pestgedrag onder leerling. Op De

¹ Boer, M., van Dorsselaer, S., de Looze, M., de Roos, S. e.a. (2022). *Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*. Utrecht: Universiteit Utrecht, Timbos instituut, Sociaal en Cultureel Planbureau.

² Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Bijna 240 duizend 15-plussers werden vorig jaar gepest*. Publicatiedatum 22-07-2022.

Triade is er een antipestcoördinator (APC) aangewezen. In schooljaar 2023-2024 is de APC op De Triade mevrouw Chinouk van Koningsbruggen.

De APC is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen, ouders/verzorgers en docenten bij (hardnekkig) pestgedrag onder leerlingen. De APC ontwerpt en coördineert een gestructureerde aanpak zodat het pestgedrag stopt. Voor collega's is de APC de inhoudelijke deskundige op het gebied van pesten in de onderwijssituatie.

Definitie

Pesten wordt gedefinieerd als "een vorm van stelselmatige fysiek en/of psychisch geweld waarbij opzettelijk gedrag tot doel heeft mensen (inclusief zichzelf) schade te betrekkenen"³. De machtspositie tussen deze personen is ongelijk verdeelt.

Een (nieuwe) vorm van pesten is het cyberpesten. Dit is het pesten via digitale kanalen.

Online pesten gebeurt vaak samen met offline pesten⁴. Het lastige bij cyberpesten is dat dit anoniem kan gebeuren en de pester minder wordt geconfronteerd met de negatieve gevoelens van het slachtoffer. Daarnaast is het lastiger om iets van internet te verwijderen wanneer het eenmaal online staat. Hierdoor kan het effect van cyberpesten langer impact hebben dan bij offline pesten.

Pesten kan verschillende vormen aannemen. Uit onderzoek blijkt dat het verbaal pesten het vaakst voorkomt (in 37% van de gevallen)⁵. Dit houdt in dat een leerling wordt uitgescholden, uitgelachen, beledigd of dat er over hem/haar wordt geroddeld. Andere vormen van pesten zijn:

Vorm	Uiting
Fysiek	Schoppen Slaan Duwen/laten struikelen Bespugen Wapens gebruiken Aan kleding trekken Opjagen Achternalopen/rennen/fietsen Klemzetten of -rijden
Non-verbaal	Dodelijke blikken Ogen rollen
Relationeel/sociaal	Doodzwijgen Negeren Nooit uitnodigen voor groepsactiviteiten/groepsapp Nooit samen willen werken
Materieel	Afpakken van spullen Spullen kapot maken of beschadigen
Afpersing	Dwingen om geld of spullen af te geven Dwingen om handelingen te verrichten tegen de eigen wil in

³ Bara, G. (2019). The Phenomenon Of Bullying – A Challenge Of National Education, Starting With The Preschool Age. *Romanian Journal of School Psychology*, 12(23), 31-41.

⁴ Franken, A. (2018). *Aanpak pesten: Wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

⁵ Van den Broek, A., Rademaker, C., Cuppen, J., & Brukx, D. (2022). *Veiligheid op school: Landelijke veiligheidsmonitor 2020-2021: Veiligheidsbeleid en veiligheidsbeleving in het primair en voortgezet onderwijs*. Nijmegen: ResearchNed.

Digitaal	Ongewenst foto's/video's/teksten verspreiden via sociale media Uit de Appgroep gooien Negatief reageren op berichten of posts Doelbewust taggen, niet liken, volgen Shame sexting

6

---

⁶ Visser, A. *Het zakboek voor anti-pestcoördinatoren in po en vo*. Huizen: Uitgeverij Pica.

Rollen bij pesten

In een situatie waarin gepest wordt zijn een aantal partijen betrokken die allen een andere rol hebben in de situatie. Hieronder worden deze rollen uitgelegd.

De gepeste leerling (het slachtoffer)

De gepeste leerling wijkt meestal af van een of andere groepsnorm. Dit is echter alleen een excuus voor de pester om het slachtoffer te pesten. Niet iedereen die van de groepsnorm afwijkt wordt namelijk gepest.

Slachtoffers van pesten missen soms een aantal sociale vaardigheden, komen niet voldoende voor zichzelf op en/of zijn onzeker. Grensoverschrijdend gedrag en het regelmatig vertonen van gedrag dat door anderen als storend wordt ervaren gelden als risicofactoren. Evenals ras, seksuele oriëntatie, taal- en spraakproblemen, psychische of fysieke stoornissen of ziekte, het behalen van buitengewoon goede of slechte resultaten, slechte hygiëne, sociaaleconomische status en religie.

Uit onderzoek blijkt dat pesters slachtoffers kiezen die hoogstwaarschijnlijk niet worden verdedigd door klas- of leeftijdsgenoten. Ook blijkt dat slachtoffers vaak zichzelf de schuld geven van het feit dat zij gepest worden⁷.

De pester(s)

De pester is meestal fysiek of mentaal sterker dan het slachtoffer. Hij/zij heeft meer macht in de groep dan de gepeste.

Er wordt om verschillende redenen gepest. Deze kunnen onderverdeeld worden in emotionele en instrumentele oorzaken. Emotionele oorzaken houdt in dat het pesten wordt gedaan met als doel entertainment of het uiten van afkeer tegen het slachtoffer. Instrumentele oorzaken zijn oorzaken waarbij de pester uit is op het vergroten van bezit, macht of status. In de meeste gevallen (36%) wordt er gepest vanwege het uiterlijk van de gepeste of het gedrag van de gepeste (27%)⁸.

Redenen voor pesten kunnen zijn:

- Sociale status vergroten
- Verkrijgen van geld/spullen
- Plezier
- Emotionele ontlading/uitlaatklep voor frustratie
- Verzekeren van een vorm van veiligheid voor henzelf
- Groepsdruk
- Wraak
- Straffen

Leerlingen die weinig aandacht krijgen van opvoeders, zelf fysiek worden gestraft, niet worden gecorrigeerd voor agressief gedrag en vroeger zelf zijn gepest hebben grotere kans om zelf te gaan pesten.

⁷ Wong, C-T., Cheng, Y-Y., & Chen, L-M. (2013). Multiple perspectives on the targets and causes of school bullying. *Educational Psychology in Practice*, 29(3), 278-292.

⁸ Van den Broek, A., Rademaker, C., Cuppen, J., & Brukx, D. (2022). *Veiligheid op school: Landelijke veiligheidsmonitor 2020-2021: Veiligheidsbeleid en veiligheidsbeleving in het primair en voortgezet onderwijs*. Nijmegen: ResearchNed.

De middengroep

Dit is de groep leerlingen die niet pest, maar ook geen slachtoffer is. Vaak is dit de grootste groep én de belangrijkste groep om het pesten te laten stoppen. Pesten is namelijk altijd een groepsproces. In de middengroep zitten leerlingen die verschillende rollen aannemen.

Meelopers

Deze groep leerlingen sluit zich aan bij de pester en vormt zo een 'pestgroepje'. Leerlingen sluiten zich aan bij de pester uit verschillende motieven. Ze kunnen de pester bewonderen door de leidinggevende rol die hij/zij inneemt. Ook kan het zijn dat de meelopers zelf profiteren van het pesten (bijvoorbeeld dat zij niet zelf gepest worden of meedelen in de winst).

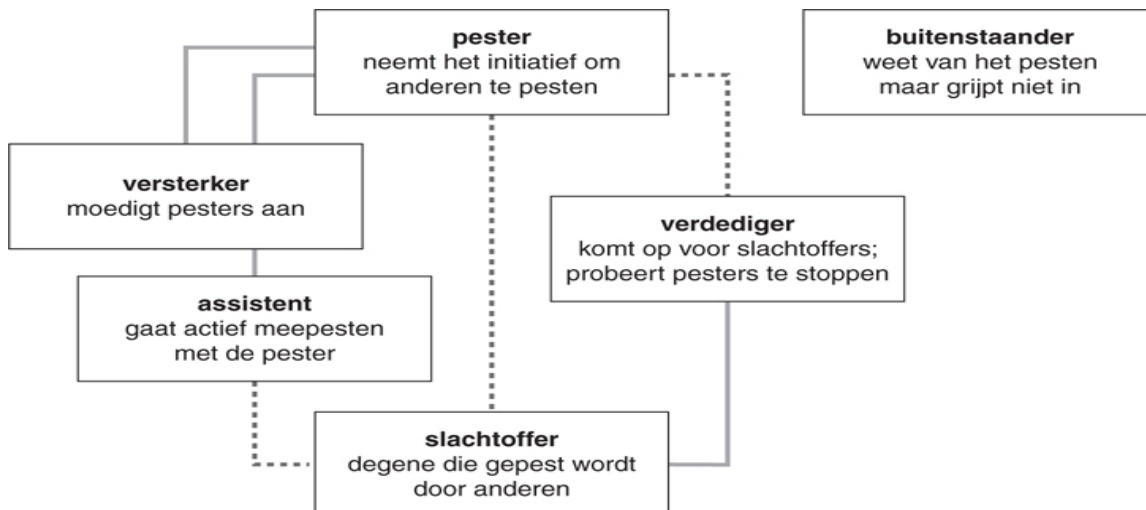
Struisvogels

Dit is de groep leerlingen die niet reageert op het pestgedrag. Zij vinden het pestgedrag niet oké, maar durven niets te zeggen uit angst om zelf gepest te worden. Door deze groep denkt het slachtoffer dat het zijn eigen schuld is om gepest te worden en wordt het gevoel van eenzaamheid versterkt.

De redder(s)

De redder komt op voor het slachtoffer. Een redder doet dit alleen als hij/zij zich kan identificeren met het leed van het slachtoffer en als hij voelt dat zijn 'redding' iets kan veranderen. Of een leerling zich opwerpt als redder hangt ook af van zijn sociale en fysieke status in de groep. De leerling moet stevig in z'n schoenen staan om deze rol aan te nemen.

Hieronder staan de rollen schematisch weergegeven.

9

⁹ Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Björnkqvist, K. Österman, K., & Kaukiainen, A., (1996). Bullying as Group Process: Participant Roles and their Relations to Social Status with the Group. *Aggressive Behavior*, (22), 5-17.

Preventie

Om te voorkomen dat er wordt gepest onderneemt SG De Triade de onderstaande acties.

- Afnemen van een jaarlijks schoolgezondheidsonderzoek in leerjaar één en leerjaar drie door de GGD. De resultaten van dit onderzoek worden na publicatie geanalyseerd door de APC. Als hier bijzonderheden uit naar voren komen worden er passende acties ingezet. Hierbij kan gedacht worden aan voorlichtingen aan leerlingen over (de oorzaken en gevolgen van) pesten, trainingen voor docenten over het signaleren van en ingrijpen bij pesten.
- Ons motto “Wij doen normaal” hangt duidelijk zichtbaar in de school. Leerlingen worden aangesproken wanneer zij gedrag vertonen wat niet strookt bij dit motto.
- Docenten surveilleren tijdens de pauzes en spreken leerlingen aan op gedrag dat niet valt onder het motto “Wij doen normaal”. Wanneer gedrag zich herhaalt kunnen er sancties worden opgelegd, eventueel in samenspraak met de schoolleiding of ondersteuningscoördinator.
- Bij de start van een nieuw schooljaar worden er introductie-activiteiten gedaan met tot doel de onderlinge relaties in de klas te versterken en verbeteren. Bij de eerstejaars leerlingen hebben deze activiteiten ook tot doel om kennis te maken met de school.
- Wekelijks hebben de leerlingen mentoruur. In dit uur wordt onder andere aandacht besteed aan de groepsdynamiek en aan het onderwerp ‘pesten’. Hierbij komt ook cyberpesten aan de orde.
- Gedurende de lessen Geluuskunde in de onderbouw komt het onderwerp ‘pesten’ aan bod, ook het cyberpesten. Ook worden leerlingen in deze lessen gestimuleerd om op een respectvolle manier hun mening kenbaar te maken aan klasgenoten, docenten en anderen.
- Docenten krijgen voorlichtingen en trainingen aangeboden waarin zij handvatten krijgen om risicovolle situaties te herkennen en passend te handelen. Hierbij kunnen externe, specialistische instanties worden ingezet.
- We hebben twee vertrouwenspersonen (een mannelijke en een vrouwelijke). Zowel ouders, docenten als leerlingen kunnen deze personen benaderen. Wie deze personen zijn vindt u op pagina twaalf van dit protocol.
- Er worden ouderavonden georganiseerd waar wordt gesproken over (cyber)pesten en hoe ouders hier alert op kunnen zijn/op kunnen reageren. Ouders worden ook altijd op de hoogte gebracht wanneer hun kind betrokken is (geweest) bij pestgedrag. Aan ouders wordt gevraagd de situatie met hun kind te bespreken. Uit onderzoek blijkt dat ouders een belangrijke rol spelen in het voorkomen van (online) pesten¹⁰. Om die reden vinden wij ouderbetrokkenheid ook in deze situaties van groot belang.
- Bij de groepsindeling wordt rekening gehouden met pestsituaties uit het verleden.
- Tijdens team- en mentorbijeenkomsten informeert de APC de docenten over het anti-pestprotocol.
- Er zijn intervisiebijeenkomsten die worden voorgezeten door een gecertificeerd facilitator. In deze bijeenkomsten kunnen medewerkers van De Triade ervaringen delen en praktische tips aan elkaar geven over pestsituaties.

¹⁰ Franken, A. (2018). *Aanpak pesten: Wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

In en om de school hangen camera's. Deze kunnen door specifieke personen binnen school bekeken worden wanneer hier aanleiding voor is. Ook in het geval van pesten kunnen deze beelden bekeken en beoordeeld worden om te achterhalen welke personen betrokken waren (en in welke rol).

Stappen bij (vermoedens van) pesten

Ondanks alle preventieve maatregelen kan er toch sprake zijn van pesten. Wanneer er vermoeden zijn van pesten wordt verwacht dat hierop gehandeld wordt. Ook van leerlingen wordt verwacht dat zij pestgedrag melden bij hun mentor, de APC, teamleider en/of ondersteuningscoördinator. Pesten kan ook worden gesignaleerd door ouders. Aan hen vragen we signalen te melden bij de mentor, zodat wij dit bespreekbaar kunnen maken.

Signalen

Elke medewerker van De Triade heeft als taak om alert te zijn op signalen van pestgedrag. Enkele signalen kunnen zijn:

- Gedragsverandering bij de leerling: de eerst teruggetrokken leerling vertoont nu grensoverschrijdend gedrag óf de leerling die eerst 'haantje de voorste' was vertoont nu teruggetrokken gedrag.
- De leerling ervaart problemen met eten of slapen.
- Verslechterde schoolresultaten.
- Toenemend schoolverzuim.
- De leerling praat over gevoelens van eenzaamheid.
- Vermijden van gezamenlijke ruimtes zoals het schoolplein of de aula. Of blijft tijdens deze momenten in de buurt van de docent.
- Klagen over onverklaarbare fysieke ongemakken (hoofdpijn, buikpijn). Mogelijk zijn deze klachten stress-gerelateerd.
- De leerling wordt als laatste/niet gekozen bij spelletjes (gym).
- Steeds dezelfde leerling is betrokken bij opstootjes in de klas.
- Klasgenoten spreken iemand constant met een (negatieve) bijnaam aan^{11 12}.

In de bijlage van dit protocol is de 'signaalkaart pesten' opgenomen.

Stappenplan

Wanneer er vermoedens zijn van pesten worden de volgende stappen doorlopen:

1. De mentor bespreekt (de vermoedens van) pesten met APC. Gezamenlijk wordt een plan van aanpak besproken.
2. De mentor nodigt de leerling uit die wordt gepest voor een individueel gesprek. Bij dit gesprek kan desgewenst de APC, hulpverlening en ouders/verzorgers aansluiten. In dit gesprek worden in ieder geval de onderstaande punten besproken:
  - a. Wat er concreet is gebeurd;
  - b. Wat de frequentie is van het pesten;
  - c. Welke gevolgen het pesten heeft (welke gevoelens/welke gedragingen/welke gedachten heeft de gepeste en de pester?);

¹¹ McCafferty, K. (2013). Bullying. Signs and prevention. *Exceptional Parent*, 43(9), 47-48.

¹² Leraar24. (2018). Geraadpleegd op 9 september 2020, op <https://www.leraar24.nl/50579/hoe-herken-je-pestgedrag-in-de-klas-en-hoe-pak-je-het-aan/>

- d. Wat de gepeste leerling als oplossing(en) ziet;
  - e. Afspraken over de vervolgstappen.
3. De mentor zet een verslag van het gesprek bij stap 2 in Magister en mailt ouders/opvoeders een gespreksverslag.
4. De mentor nodigt de pester uit voor een individueel gesprek. Bij dit gesprek kan desgewenst de APC, hulpverlening en ouders/verzorgers aansluiten. In dit gesprek worden in ieder geval de onderstaande punten besproken:
  - a. Wat er concreet is gebeurd;
  - b. Wat de frequentie is van het pesten;
  - c. Welke gevolgen het pesten heeft (welke gevoelens/welke gedragingen/welke gedachten heeft de gepeste en de pester?);
  - d. Wat de gepeste leerling als oplossing(en) ziet;
  - e. Afspraken over de vervolgstappen.
5. De mentor zet een verslag van het gesprek bij stap 4 in Magister en mailt ouders/opvoeders een gespreksverslag.
6. De mentor koppelt aan de APC terug wat er in het gesprek met de gepeste leerling is besproken. Vervolgstappen worden gepland en gecommuniceerd met alle betrokkenen. Mogelijke vervolgstappen zijn:
  - a. Het voeren van een gesprek met de pester en de gepeste (inclusief ouders/verzorgers, APC, hulpverlening) om afspraken te maken die herhaling van het pestgedrag moeten voorkomen.
  - b. Het voeren van een groepsgesprek met de klas waarin de verschillende rollen van pesten worden uitgelegd.
  - c. Het opstellen van een contract met de klas waarin afspraken worden gemaakt die herhaling van het pestgedrag moeten voorkomen.
  - d. Klassentraining/-voorlichting geven over pesten, de gevolgen en de rollen.
  - e. Interne hulp opstarten voor de pester en/of de pester (Begeleider Passend Onderwijs, P.I.T. of schoolmaatschappelijk werkster).
  - f. De pester en/of de gepeste doorverwijzen naar externe specialistische hulpverlening.
7. De genomen vervolgstappen worden door de mentor geregistreerd in Magister.
8. Er wordt nazorg verleent aan de gepeste, de pester en de klas als geheel. De manier waarop deze nazorg wordt verleend hangt af van de ernst van de situatie.

In alle gevallen van pestgedrag worden de ouders/verzorgers van zowel de pester als de gepeste geïnformeerd over het gedrag en de consequenties. Wanneer de klas of enkele klasgenoten een groot aandeel hebben in de situatie, worden ook hun ouders geïnformeerd.

In het geval van ernstige pesterijen (zowel fysiek als mentaal) of herhaling van pesterijen kan een interne of externe schorsing worden opgelegd. Dit wordt opgelegd door de teamleider of directeur. Wanneer deze sanctie niet afdoende is zal het protocol schorsing en verwijdering ingezet worden.

Wanneer een situatie van pesten zich heeft voorgedaan wordt er altijd een stukje nazorg verleend. De mentor houdt contact met de gepeste, de pester, ouders/verzorgers en houdt de groepsdynamiek in de gaten.

Cyberpesten

In het geval van cyberpesten worden dezelfde stappen doorlopen als bij alle andere vormen van pesten. Echter, bij cyberpesten moet er rekening mee gehouden worden dat

dit niet stopt wanneer er geen school is. School en thuis zijn geen separate systemen als het gaat om cyberpesten¹³. Het pesten gaat door, er is voor het slachtoffer geen ontsnappen aan wanneer hij thuis is. Hierdoor kan er een constant gevoel van onveiligheid ontstaan. Dit gevoel kan ervoor zorgen dat de leerling zich niet optimaal kan ontwikkelen¹⁴.

Voor cyberpesten gelden een aantal specifieke tips:

- Weet op welke sociale netwerken leerlingen zich bevinden, leer deze netwerken kennen.
- Benoem de positieve kanten van internet, bespreek de risico's en vertel dat als je iets offline niet wordt geaccepteerd, dat dit ook online onacceptabel is.
- Vertel leerlingen dat het belangrijk is om bewijs van cyberpesten te bewaren (bijvoorbeeld door een screenshot te maken).
- Maak cyberpesten bespreekbaar in je lessen.

Evaluatie

De APC evalueert jaarlijks met de mentoren of er in het hierboven beschreven stappenplan en het anti-pestbeleid aanpassingen nodig zijn. Deze evaluatie vindt plaats tijdens een van de mentoren-bijeenkomsten. Mochten er aanpassingen nodig blijken, dan bespreekt de APC dit met het managementteam. Bij goedkeuren vanuit het managementteam worden de aanpassingen toegepast.

---

¹³ Adams, C. (2010). Cyberbullying: How to Make It Stop. *Instructor*, 120(2), 44-46.

¹⁴ Florang, E. (2020). Cyberbullying: New Approaches for School Counselors. *Journal of School Counseling*, 18(10-18), 1-24.

Belangrijke personen

Op deze pagina vindt u de namen, contactgegevens en taken van de personen binnen de school die zich (incidenteel) bezighouden met pesten. Wanneer u het algemene nummer belt, wordt u doorverbonden met de onderstaande personen. Het algemene nummer is: 0299-480090

De anti-pestcoördinator (APC)

De APC is de contactpersoon wanneer het gaat om pestgedrag tussen leerlingen:

- Mevrouw Chinouk van Koningsbruggen
c.vankoningsbruggen@atlascollege.nl

De mentor

De mentor is het eerste aanspreekpunt wanneer er vermoedens zijn van pestgedrag. Per jaar en per klas verschilt het wie de mentor is. Mocht u niet weten wie de mentor van uw kind is, kunt u bellen met de receptie. Zij geven u de naam en het mailadres van de mentor.

Contactpersonen

Op school hebben we twee vertrouwenspersonen. Zowel ouders, leerlingen als medewerkers kunnen deze personen benaderen wanneer zij anderen niet in vertrouwen kunnen of willen nemen:

- Meneer Ies Elzenaar
i.elzenaar@atlascollege.nl
- Mevrouw Diane Plat
d.plat@atlascollege.nl

Ondersteuningscoördinator

In de meeste gevallen zal de mentor de ondersteuningscoördinator inschakelen wanneer zijn/haar acties geen positief effect hebben gehad. U kunt echter ook direct contact met haar opnemen. Zij zoekt samen met u naar een passende actie. De ondersteuningscoördinator kan in gesprek gaan met de betrokkenen, sancties opleggen, opschalen naar het managementteam, intern hulp organiseren en/of doorverwijzen naar externe specialistische instanties.

- Mevrouw Chinouk van Koningsbruggen
c.vankoningsbruggen@atlascollege.nl

Teamleiders

De ondersteuningscoördinator en/of de mentor schakelen de teamleider in wanneer eerder uitgevoerde acties geen positief effect hebben gehad. U kunt echter ook direct contact opnemen. De teamleider kan in gesprek gaan met de betrokkenen, sancties opleggen, de ondersteuningscoördinator inschakelen en/of opschalen naar de directie.

- Meneer Hans Frikkee
h.frikkee@atlascollege.nl
- Mevrouw Chinouk van Koningsbruggen
c.vankoningsbruggen@atlascollege.nl

Directeur

De directeur wordt ingeschakeld wanneer de acties van alle bovenstaande partijen geen positief effect hebben gehad. U kunt ook direct contact met haar opnemen. Zij zal samen met u zoeken naar een passende actie. De directeur kan in gesprek gaan met de

betrokkenen, sancties opleggen en/of de teamleider en/of ondersteuningscoördinator inschakelen.

- Mevrouw Jeanine van Schendel
j.vanschendel@atlascollege.nl

Sites voor meer informatie

In de voetnoten van dit protocol staan artikelen en sites die zijn gebruikt bij het schrijven van dit protocol. Mocht er behoefte zijn aan meer informatie kunnen deze bronnen worden geraadpleegd. Daarnaast kunnen de onderstaande sites worden bezocht:

- Nederlands Jeugdinstituut: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pesten>
Dit met informatie over pesten.
- School en Veiligheid: <https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/thema/pesten/>
Met name bedoeld voor docenten die willen weten wat zij kunnen doen tegen pesten en preventie.
- Pestweb: <https://www.pestweb.nl/>
Hier kun je naartoe voor meer informatie over pesten en wat je kunt doen als je wordt gepest. Op deze site staat ook informatie voor ouders en docenten.
- Stop pesten nu: <https://www.stoppestennu.nl/>
Informatie voor leerlingen, ouders en docenten.
- Pesten.nl: <http://www.pestennl.nl/>
Informatie over pesten voor leerlingen van 6 tot 18 jaar, ouders en docenten.
- Helpwanted.nl: <https://www.helpwanted.nl/>
Hier kun je terecht voor advies over online verspreide naaktbeelden, als iemand je online seksueel benadert, afpersing met naaktbeelden en alle vormen van online seksueel misbruik.
- Meldknop: <https://www.meldknop.nl/>
Hier kunt je terecht voor informatie over/hulp bij online pesten, misbruik, seks en lastiggevallen worden.
- Vraag het de politie: <https://www.vraaghetdepolitie.nl/>
Voor als je vragen hebt wat de politie voor je kan betekenen in het geval van (online) pesten
- De kindertelefoon: <https://www.kindertelefoon.nl/>
Je kunt chatten of bellen over allerlei onderwerpen. Ook over pesten.
- It's up to you: <https://www.itsuptoyou.nu/>
Idee/les voor docenten.
Een interactieve film over cyberpesten. De leerlingen bepalen zelf de keus van de hoofdpersoon en creëren daarmee een persoonlijk verhaal waarmee ze direct de gevolgen van hun keus ervaren.

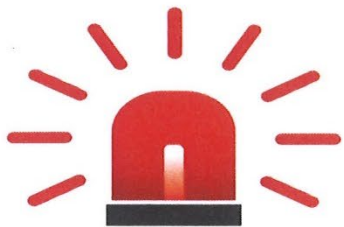
Slotwoord

Pesten is iets wat op welke school in meer of mindere mate voorkomt. Op De Triade proberen wij dit te beperken tot het minimum. Dit protocol is het uitgangspunt, maar is aan verandering onderhevig. In de praktijk blijkt namelijk dat als de maatschappij verandert er nieuwe vormen van pesten zullen ontstaan. Het is aan ons als school om hier zo adequaat mogelijk op in te spelen. Dit doen wij in samenwerking met de leerlingen, hun ouders en externe specialisten.

Mocht u naar aanleiding van dit protocol vragen hebben of iets willen melden, dan kunt u contact opnemen met APC, mentor en/of de ondersteuningscoördinator.

Bijlage 1: signaalkaart pesten

Signaalkaart pesten: de 6 pest-alerts!

1 Let op signaalgedragingen

2 Kijk naar rol-vastheid

3 Smartphone wordt vriend of vijand

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

6 Herhaald plagen is pesten

Tip

1 Weg met vooroordelen

Alle leerlingen kunnen slachtoffer zijn van pesten, dus weg met vooroordelen dat alleen de kneusjes gepest worden. Ook de jongen die goed kan sporten of het meisje dat populair is, kan slachtoffer zijn van pesten. Het standaardprofiel van een slachtoffer of dader bestaat niet!

2 Neem signalen serieus

Als leerlingen aangeven dat ze gepest worden of wanneer ouders hiervan melding maken in school, neem deze signalen dan serieus. Ook al heb je het pesten niet kunnen waarnemen, het betekent niet dat er **niet** gepest wordt. Het is voor leerlingen vaak lastig om toe te geven dat ze gepest worden, dus elk signaal moet serieus genomen worden. Bovendien kan pesten zo subtiel zijn dat slechts weinig leerlingen het waarnemen, daardoor kan het lijken dat het niet voorkomt.

3 Doe onderzoekjes en testjes

Leerlingen weten vaak goed wie door wie gepest wordt in de klas. Je kunt kleine onderzoekjes en testjes doen om er achter te komen wat leerlingen weten. Natuurlijk kan het beeld dat leerlingen hebben vertekend zijn, maar het kan goede aanwijzingen bevatten.

Pestgedrag is vaak moeilijk te herkennen. Deze 6 'alerts' kunnen helpen om alert te zijn op pestgedrag. Het betekent overigens niet dat er niet gepest wordt als er op alle alerts negatief wordt geantwoord. Maar zelfs bij één positief antwoord is het tijd voor extra aandacht en misschien wel maatregelen.

Deze kaart is bedoeld om je te helpen om belangrijke signalen niet over het hoofd te zien.

Leerlingen die gepest worden, vertonen soms signaalgedrag. Dit kunnen onschuldige gedragingen zijn die aangeven dat er stress is: duwen, tics, vreemd praten, opeens druk met iets bezig zijn, dromen. Maar het kunnen ook ernstige signalen zijn zoals vaak ziek zijn, buikklasten of zelfbeschadiging. Vaak proberen leerlingen die gepest worden sociale groepen te vermijden waarin ze het risico lopen om gepest te worden. Deze vermindering noemen we vluchtgedrag. Voorbeelden zijn: alléén lunchen, langdurig toiletbezoek, in de gang blijven hangen of snel weg na schooltijd.

1 Let op signaalgedragingen

Bij pesten heeft iedereen zijn vaste rol, dit in tegenstelling tot plagen. Als iets een plagerijtje lijkt, kijk dan eens of het altijd dezelfde is die plaagt en altijd dezelfde die moet incasseren. Bij pesten zien we ook altijd meelopers en omstanders. De pester staat meestal niet alleen, de gepeste wel. Wees je ervan bewust dat pesten niet altijd uit grote gedragingen bestaat, soms is het een stemmetje imiteren of iemand nadoen, maar altijd in dezelfde rollen.

2 Kijk naar rol-vastheid

Afwijkend gedrag ten aanzien van de telefoon kan een signaal zijn. Als de leerling extreem zijn telefoon afschermend voor anderen of ontwijkend gedrag vertoont als het gaat over activiteiten op internet kan er sprake zijn van cyberbullying. Ook non-verbale signalen (stemmingswisseling) tijdens het gebruik van de telefoon kunnen een waarschuwing zijn.¹⁾

3 Smartphone wordt vriend of vijand

Leerlingen maken ruzie, dit hoort erbij, maar vaak hebben leerlingen na afloop een schuldgevoel of zoeken ze naar een manier om te verzoenen. Elkaar voor een aantal dagen ontwijken kan ook een manier van verzoening zijn. Bij pesten zien we dat de pester meestal niet wil verzoenen en ook niet begrijpt waarom. Schuldgevoel ontbreekt omdat het slachtoffer het in zijn ogen verdient. Zie je dat leerlingen conflicten hebben, maar geen toenadering zoeken dan is er misschien iets aan de hand.

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

Pesten is soms letterlijk fysiek grensoverschrijdend en als iemand te dicht in de buurt komt kan dat bedreigend zijn. Pesters gaan deze grens vaak subtiel over door het slachtoffer even te duwen in het langlopen terwijl ze boeken uitdelen, de weg te blokkeren, onder de tafel met de voeten tegen de stoel te duwen en soms door heel dicht op de ander te staan. Fysiek grensoverschrijdend kan ook op afstand door de ander aan te staren terwijl het slachtoffer alles doet om de blik te ontwijken.

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

Vaak wordt negatief gedrag afgedaan als een plagerijtje. Als het een herhaling is dan gaat het duidelijk om pesten. Een plagerijtje is leuk als het eenmalig is. Herhaling kan ook voorkomen omdat niet één leerling een geintje uithaalt, maar meerdere leerlingen hetzelfde geintje uithalen met hetzelfde slachtoffer. Heb je een geintje vaker gehoord: stop het!

6 Herhaald plagen is pesten

Radboud Universiteit

praktikon

Voor onze contactgegevens zie: www.pestkopapenkop.nl

Disclaimer: Deze kaart is slechts een hulpmiddel voor scholen en leerkrachten. De makers kunnen niet garanderen dat elke vorm van pesten hierdoor herkend of voorkomen wordt. De intentie is de professionaliteit van de leerkracht te ondersteunen en daarom kunnen de makers niet aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van het gebruik van deze kaart.

Copyright Apemanagement® Eijsden en Praktikon, Nijmegen.

Deze kaart mag zonder toestemming gekopieerd en vermenigvuldigd worden mits met bronvermelding. De teksten en plaatjes mogen niet door derden voor commerciële doeleinden gebruikt worden.

¹⁾ Input voor Cyberbullying ontleent aan www.cyberbullying.org.

Bijlage 2: stappenplan wanneer er een naaktfoto rond gaat

HELP!

ER CIRCULEERT EEN NAAKTFOTO/
SEKSFILMPJE OP MIJN SCHOOL!

WAT TE DOEN Beperk emotionele schade voor betrokkene(n) en herstel de rust en sociale veiligheid op school zo snel mogelijk.

STAP 1
ANALYSEER

- **Aandacht voor het slachtoffer**
Veroordeel niet, maar steun en luister, wat heeft hij/zij nodig?
- **Bepaal omvang en impact**
Soms is een naaktfoto of seksfilmpje niet vrijwilling tot stand gekomen
- **Check bestaande protocollen**
- **Betrek zorgcoördinator en/of vertrouwenspersoon**
- **Betrek politie voor advies**
- **Zet acties op een rijtje**
Wie
Wat
Wanneer
Waar
Hoe
- **Handel snel, maar wel doordacht**
- **Benader de betrokkenen cultuursensitief: wat ligt gevoelig?**

STAP 2
REAGEER

- **Voer gesprek met ouders van slachtoffer**
Wees goed voorbereid op emoties van ouders (schamte, boosheid, verdriet, ommacht)
- **Adviseer/organiseer hulp voor ouders slachtoffer**
Inventariseer vooraf welke hulp voor ouders beschikbaar is
- **Aandacht voor de dader**
- **Contacteer school dader**
Informeel en nodig uit tot samenwerken, indien van toepassing
- **Voer gesprek met ouders van dader**
- **Adviseer/organiseer hulp voor ouders van dader**
- **Besluit tot melding of aangifte**
In overleg met de politie
- **Actie om online beeldmateriaal offline te halen**
www.meldkoop.nl
- **Las een rustperiode in voor het slachtoffer**
- **Denk na over alternatieve interventies**

STAP 3
FACILITEER

- **Stel communicatiestatement op**
Wat speelt er?
Wat vindt u?
Wat doet u?
Waarom?
Contactpersoon?
- **Geef docenten handvatten**
Bijvoorbeeld: krachtige boodschap, gesprekstechnieken, gedragsinterventies, lesmateriaal
- **Ook docenten kunnen een oordeel hebben: geef ruimte om erover te praten**
- **Denk na over een passende boodschap naar leerlingen: problematiseren of normaliseren?**

STAP 4
ACTIVEER

- **Verzoek dringend tot verwijderen foto/filmpje**
- **Aan de slag in de klas van het slachtoffer**
- Creëer inzicht en reflectie
- Maak afspraken over hoe slachtoffer te steunen
- Benoem drie buddy's; vraag slachtoffer wie hij/zij als hulpbron in de klas zou willen inschakelen
- **Informeel ouders van klasgenoten van het slachtoffer**
Vraag ouders thuis óók het gesprek te voeren en bied hen hiervoor handvatten

STAP 5
COMMUNICEER

- **Handel conform het communicatiestatement**
- **Overweeg interventies en gesprek in overige klassen**
Aandacht in andere klassen is afhankelijk van de mate van verspreiding en orrust
- **Informeel ouders uit overige klassen**
Indien van toepassing
- **Wees voorbereid op media-aandacht (sociale media, kranten, radio, tv)**
- Wie doet wat?
- Communicatiestatement online indien nodig
- Hoe om te gaan met journalisten?
- **Stem communicatie af met school van de dader**
Indien van toepassing

STAP 6
EVALUEER

- **Evalueer met slachtoffer, ouders en docenten**
Denk ook na over preventiemaatregelen
- **Vraag terugkoppeling aan de school van dader**
Indien van toepassing
- **Evalueer het proces in het ZAT-overleg met alle professionele betrokkenen**
Wat ging goed?
Wat kon beter?
- **Plan momenten in voor razorg aan alle betrokkenen**
Hoe gaat het nu?
Hebben ze nog wat nodig?
- **Verwerk evaluatie in protocol/handlingsplan**
- **Output is input voor het protocol en preventiemaatregelen!**

BELANGRIJK!
Aanpak van de groep door krachtig signaal af te geven:
ZONDER VERSPREIDERS GEEN SHAME SEXTING!
Zet negatieve groepsdruk om in positieve groepsdynamiek

Hulp bij online incidenten en sociale veiligheid, kant-en-klare mentorlessen, ouderavonden en scholing voor professionals:
www.bureauleugdenmedia.nl
020 - 6652659

Weet wat er speelt: monitor actief sociale media op berichten rondom school
Verwijs bij onjuiste berichten op sociale media naar het online communicatiestatement
Meer info: www.stappenplansexting.nl

L.O.V.E. ONLINE TOOLKIT
Lang Leve de Liefde

